

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКІВ ПРОВІДНИХ АНСАМБЛІВ БАЛЬНИХ ТАНЦІВ
НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

9. Ostrovskaya, E. (2006). *Psychological aspects of the accompanist's activity in the music and education sphere of instrumental performance. Extended abstract of candidate's thesis*. Saratov : Saratov State Conservatory.

10. Tarasov, N. (1981). *Classical dance. School of men's performance*. Moscow: Iskusstvo.

11. Chachava, V. and Moore, D. (1987). *Singer and accompanist. Memory Lane. Reflections on music*. Moscow: Raduga.

© Бакало Л.К., 2017

УДК 792.82(477)“195/199”

Горбатова Надія Олександрівна
кандидат історичних наук,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
м. Київ, Україна
gorbatova@ukr.net

**ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКІВ ПРОВІДНИХ АНСАМБЛІВ
БАЛЬНИХ ТАНЦІВ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

Мета дослідження. Проаналізувати роботу провідних українських ансамблів бальних танців наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст. та простежити вплив діяльності керівників колективів на тенденції розвитку бальних танців та реформування системи професійної хореографічної освіти в Україні на сучасному етапі. **Методи дослідження** становить органічна сукупність базових принципів дослідження: об'єктивності, історизму, багатофакторності, системності, комплексності, розвитку та плюралізму, а для досягнення мети – використані наступні **методи** наукового пізнання: проблемно-хронологічний, конкретно-історичний, статистичний, описовий, логіко-аналітичний. **Наукова новизна** статті полягає в дослідженні роботи провідних українських ансамблів бальних танців наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст. у контексті впливу діяльності керівників колективів на тенденції розвитку бальних танців та реформування системи хореографічної освіти в Україні. **Висновки.** Результати проведеного культурологічного дослідження доводять беззаперечний вплив діяльності керівників провідних українських ансамблів бальних танців наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. на тенденції розвитку бальних танців і реформування системи професійної хореографічної освіти в Україні; аналіз наукової та викладацької роботи керівників та учасників ансамблів бальних танців у вищих мистецьких навчальних закладах, дозволив простежити вплив їхньої діяльності на розвиток вищої професійної хореографічної освіти в Україні.

Ключові слова: ансамблі бальних танців, хореографічна освіта в Україні, художній керівник, науково-методична робота.

Горбатова Надежда Александровна, кандидат исторических наук, доцент кафедры современной бальной хореографии Киевского национального университета культуры и искусств, г. Киев, Украина

Влияние деятельности руководителей ведущих ансамблей бального танца на развитие современного хореографического образования в Украине

Цель исследования. Проанализировать работу ведущих украинских ансамблей бальных танцев в конце XX – начале XXI вв. и проследить влияние деятельности руководителей коллективов на тенденции развития бальных танцев и реформирования системы профессионального хореографического образования в Украине на современном этапе. **Методы исследования** составляет органическая совокупность базовых принципов исследования: объективности, историзма, многофакторности, системности, комплексности, развития и плюрализма, а для достижения цели – использованы следующие методы научного познания: проблемно-хронологический, конкретно-исторический, статистический, описательный, логико-аналитический. **Научная новизна статьи** заключается в исследовании работы ведущих украинских ансамблей бальных танцев в конце XX – начале XXI вв. в контексте влияния деятельности руководителей коллективов на тенденции развития бальных танцев и реформирования системы хореографического образования в Украине. **Выводы.** Результаты проведенного культурологического исследования доказывают неоспоримое влияние деятельности руководителей ведущих украинских ансамблей бальных танцев в конце XX – начале XXI вв. на тенденции развития бальных танцев и реформирования системы профессионального хореографического образования в Украине; анализ научной и преподавательской работы руководителей и участников ансамблей бальных танцев в высших художественных учебных заведениях, позволил выявить значительное влияние их деятельности на развитие высшего профессионального хореографического образования в Украине на современном этапе.

Ключевые слова: ансамбли бальных танцев, высшее хореографическое образование в Украине, художественный руководитель, научно-методическая работа.

Nadiia Horbatova, Candidate of History, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Influence of the activity of prominent ballroom dance ensemble leaders on the development of modern choreographic education in Ukraine

The purpose of the article is to analyze the activity of prominent Ukrainian ballroom dance ensembles at the end of the 20th – beginning of the 21st century and to trace the influence of their leaders on the trends in ballroom dancing and the reform of the system of professional choreographic education in Ukraine at the present stage. **The research methodology** consisted in the organic set of basic principles of research: objectivity, historicism, multifactoriness, systematicity, complexity,

development and pluralism; to fulfill the research purpose, the following methods of scientific knowledge were used: problem-chronological, concrete-historical, statistical, descriptive, and logical-analytical. **The scientific novelty of the work** lies in the study of the activity of prominent Ukrainian ballroom dance ensembles at the end of the 20th – the beginning of the 21st century in the context of the influence of their leaders on the trends in ballroom dancing and the reform of the system of choreographic education in Ukraine. **Conclusions.** The results of the conducted cultural research proved the undeniable influence of the leaders of prominent Ukrainian ballroom dance ensembles at the end of the 20th – beginning of the 21st century on the trends in ballroom dancing and the reform of the system of professional choreographic education in Ukraine; the analysis of scientific and educational activity of the leaders and members of ballroom dance ensembles in higher educational institutions of arts made it possible to trace the influence of their activity on the development of professional choreographic education in Ukraine at the present stage.

Key words: ballroom dance ensembles, choreographic education in Ukraine, leader, scientific and methodical work.

Вступ. Діяльність провідних українських ансамблів та гуртків бальних танців, які утворилися в 1970–1980-ті рр., в період масштабної популяризації даного виду хореографічного мистецтва, прийняття спортивної класифікації бальних танців та становлення організаційної структури, на нашу думку, мала значний вплив на тенденції розвитку бальних танців, а науково-педагогічна робота їх керівників – на формування професійної хореографічної освіти в Україні. Здійснений історіографічний аналіз засвідчив відсутність ґрунтовних досліджень та наукових розвідок, присвячених цій темі. Наукова новизна дослідження та доцільність залучення в науковий та навчальний процес нових фактів, свідчення його актуальності.

Аналіз публікацій. Історія та теорія бальних танців в Україні в ХХ–ХХІ ст. привертала увагу багатьох радянських та українських науковців, які досліджували аспекти розвитку бального танцю в радянський період (С. Акуленок, М. Алякринська, М. Богданова, П. Горголь, О. Жиров, Р. Захаров, О. Касьянова, Т. Павлюк, А. Підлипська, Т. Путрова, В. Уральська, Л. Шестопап) та сучасному етапі, зокрема й в контексті становлення хореографічної освіти (В. Беляєв, П. Білаш, Т. Благова, Г. Боримська, А. Гуменюк, О. Касьянова, Н. Терещенко, В. Шеремета та ін.). Проте, проведений історіографічний аналіз доводить відсутність наукових праць та публікацій, присвячених діяльності ансамблів бального танцю наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.; дослідженню впливу творчої, наукової та виховної роботи керівного складу та учасників колективів на розвиток бальних танців, формування сучасної системи вищої професійної хореографічної освіти.

Мета дослідження. Проаналізувати роботу провідних українських ансамблів бальних танців наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. та простежити вплив діяльності керівників колективів на тенденції розвитку бальних танців

і реформування системи професійної хореографічної освіти в Україні на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. На початку 1970-х рр., у зв'язку з масштабною популяризацією бальних танців, на території України нараховувалося понад чотири тисячі гуртків та ансамблів, діяльність яких пропагувала даний вид хореографічного мистецтва.

Серед найвідоміших українських колективів бальних танців, заснованих у 1970–1980-ті рр., варто відзначити діяльність ансамблів: «Сузір'я» (м. Кременчук, кер. О. Куліш), «Промінь» (м. Запоріжжя, кер. Л. Бочковик), «Каштан» (м. Київ, кер. Б. Калініченко), «Ритм» (м. Київ, кер. В. Корзінін), «Квітень» (м. Харків, кер. І. Назарова), «Грація» (м. Полтава, кер. П. Горголь), «Горизонт» (м. Харків, кер. О. Літвінов), «Грація» (м. Миколаїв, кер. Л. Сливняк, О. Заборовська, В. Почтаренко), «Веселка» (м. Суми, кер. О. Ждановський), «Каскад» (м. Київ, кер. О. Касьянов), «Юність» (м. Кривий Ріг, кер. С. Подлясова), «Промінь» (м. Чернівці, кер. З. та В. Хомицькі), спортивно-танцювального клубу «Вікторія» (м. Севастополь, кер. В. Єлізаров та Н. Маршева), студій сучасного бального танцю Херсонського Палацу піонерів (кер. Г. Лебедева), Будинку культури київського трамвайно-тролейбусного управління (кер. Г. Мігда) та самодіяльного гуртка бального танцю «Ролл» (м. Донецьк, кер. О. Ждановський) [3, с. 34–35].

Вагомий внесок у розвиток і популяризацію бальних танців здійснили й учасники ансамблю «Промінь» Запорізького Палацу культури енергетиків (1969 р., кер. Л. Бочкович), у складі якого було понад 300 осіб. Окрім творчої, хореографи активно займалися й навчальною діяльністю – на громадських засадах керували молодіжними гуртками, провели понад 800 виступів та взяли участь у 120-ти конкурсах бальних танців.

Важливі для подальшого розвитку хореографічної освіти в Україні новачі відбулися наприкінці 1970-х рр. Якщо раніше для бажаючих займатися в ансамблях бальних танців існували вікові обмеження (з 14 років), то в 1979 р., уперше на теренах УРСР, О. Літвінов, художній керівник ансамблю «Горизонт» при Будинку культури Залізничників у Харкові, розпочав набір дитячих груп (7–12 років). Подібну практику запровадили у своїх клубах й В. Єлізаров (м. Севастополь), П. Горголь (м. Полтава), С. Попов (м. Москва) та ін., що й стало початком розвитку дитячого бального танцю не лише в УРСР, а й в Радянському Союзі.

Зважаючи на складні умови роботи в період перебудови, окремі колективи перейшли на комерційну основу, а модернізувавши програму, продовжують діяти й нині – проводять святкові виступи та концерти, беруть активну участь у підготовці до конкурсних виступів та проведенні фестивалів бальних танців в Україні та за її межами. Деякі керівники ансамблів, які сьогодні працюють у системі вищої професійної хореографічної освіти України, розробляють науково-методичне забезпечення для середньої та вищої професійної хореографічної освіти, не залишаючи поза увагою і самодіяльні колективи.

Варто зазначити, що нагальна необхідність забезпечення позашкільних навчально-виховних закладів фахівцями, які б здійснювали хореографічно-педагогічний процес, володіючи досвідом наукової та методичної роботи, на початку 1990-х рр. посприяла створенню у вищих навчальних закладах секцій та кафедр хореографії, які готували вчителів, методистів, керівників хореографічних колективів у навчальних і позашкільних закладах, дитячо-юнацьких спортивних школах, інтернатах, школах мистецтв, центрах естетичного виховання учнівської молоді, палацах культури, танцювальних клубах тощо [9].

У системі вищої хореографічної освіти в Україні налагоджено науково-методичну та творчу роботу між колективами кафедр Київського національного університету культури і мистецтв, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка, Харківської державної академії культури, Луганського державного інституту культури і мистецтв, Хмельницької гуманітарної педагогічної академії, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Херсонського державного університету, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Гадяцького училища культури імені І. П. Котляревського, а також федераціями спортивного бального танцю (Міжнародна федерація спортивного танцю), хореографічними асоціаціями (Асоціація спортивного танцю України, Національна хореографічна спілка України) та дитячими школами естетичного виховання.

У контексті дослідження впливу діяльності керівників українських ансамблів бальних танців, заснованих у 1970–1980-ті рр., на розвиток даного виду хореографічного мистецтва та професійної хореографічної освіти на сучасному етапі, вважаємо за необхідне проаналізувати діяльність окремих колективів.

Творчу та виховну діяльність колективу ансамблю бального танцю «Грация» (кер. Л. Сливняк), заснованого у 1968 р. при Палаці культури і техніки Миколаївського Чорноморського суднобудівного заводу ім. І. І. Носенка, важко переоцінити. Основою колективу були перші випускники Миколаївської школи сучасного бального танцю, які в 1970-ті рр. ініціювали створення численних бальних студій при робочих колективах, школи бальних танців у гуртожитку Чорноморського суднобудівного заводу, активно проводили концертні програми та брали участь у звітних концертах обласної народної філармонії. Це й тематичні композиції з участю оперної студії, вокального ансамблю «Корабель», мюзік-холу тощо. З метою популяризації бальних танців, вони організовували покази і навчальні заняття на танцмайданчиках в парках культури. А в 1973 р., за вагомий внесок у розвиток культури, високий художній рівень та виконавську майстерність, ансамблю присвоєно звання «народний самодіяльний колектив».

Керівником ансамблю у 1981 р. призначили колишнього соліста В. Почтаренка, який значну увагу в роботі колективу приділив підготовці

спортивних пар для участі в республіканських та всесоюзних конкурсах, а також постановкам ансамблевих композицій симбіозу філософії мистецтва танцю та пластики рухів. Під керівництвом В. Почтаренка, досвідченого хореографа-постановника та висококваліфікованого викладача бальних танців, ансамбль «Грація» діяв до 2017 р., а спортивні пари ансамблю стали лауреатами Чемпіонатів України, переможцями Чемпіонату Української Федерації Спортивного Танцю та міжнародних конкурсів у Чехії, Італії, Молдові, Англії, Польщі та ін.

Вплив творчої та педагогічної діяльності учасників ансамблю бального танцю «Грація», заснованого у 1975 р. на базі Полтавського палацу культури профспілок, а, насамперед, його незмінного протягом вже 43-х років художнього керівника П. Горголя, на розвиток бальних танців та хореографічної освіти в Україні – беззаперечний, адже саме він створив передумови для відкриття спеціальності «Хореографія» у Полтавському педагогічному інституті ім. В. Г. Короленка. Ректор інституту І. Зязюн, «після вдалого виступу ансамблю на XII Всесвітньому фестивалі молоді і студентів у Москві» [1, 11], запропонував П. Горголю створити відділення хореографії на базі факультету громадських професій, а згодом – ансамбль прикріплений до кафедри хореографії психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка, яку до 2013 р. очолював професор, заслужений працівник культури України П. Горголь.

Кафедра й нині здійснює підготовку фахівців зі спеціальностей: «Середня освіта (хореографія)» та «Хореографія» (бальний або народний танець) за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, спеціаліст та магістр [8].

У 2013 р. кафедру очолив Г. Юрченко, а П. Горголь, який за 30 років підготував понад 2 000 танцюристів, серед яких 60 майстрів та кандидатів у майстри спорту України, продовжує творчу, навчальну та науково-методичну роботу: у вишах Полтави щорічно відбуваються хореографічні змагання студентів та учнівської молоді; науково-практичні конференції та хореографічні симпозіуми, методичні семінари та майстер класи, лекції-концерти тощо.

З 2000 р. на кафедрі працює О. Жиров, кандидат педагогічних наук, доцент, а в минулому – учасник народного ансамблю танцю «Сузір'я» (м. Кременчук, кер. О. Куліш). Окрім викладацької діяльності, він укладач електронного навчально-наочного посібника «Теорія і методика європейських танців» та автор наукових праць, а ще організатор традиційних змагань зі спортивних бальних танців «Кубок Полтавщини», тренер-педагог танцювально-спортивного клубу «Альянс» при Полтавському міському Будинку культури, де з 2005 р. проходять практику студенти кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка.

Беззаперечним у розвиток бальних танців в Україні є внесок учасників народного ансамблю бального танцю «Каштан» (Будинок культури заводу «Ленінська кузня», м. Київ). Його керівником до 1983 р. був Б. Калініченко, лауреат Всеукраїнського конкурсу виконавців бального танцю (м. Київ,

1972 р.), дипломант I-го Всесоюзного конкурсу виконавців бального танцю (м. Москва, 1972 р.). У 1970-ті рр. колектив ансамблю (О. Костюк, П. Ломака, В. Захарченко, А. Курлянд, О. Шумаєв, Н. Кіндзерська, Ю. Лев, М. Андрусенко, О. Куценко, Н. Чернишова, О. Верлан, І. та С. Морозови, К. Дмитрієва та ін.) [5], активно працював над створенням концертних програм та постановок для культурно-масових заходів, на основі кращих зразків світового та радянського бального танцю, брав участь у конкурсах у Севастополі, Запоріжжі, Дніпропетровську, Сімферополі, Луганську, Ризі, Ленінграді та Москві.

Б. Калініченко – організатор двох щорічних конкурсів бальних танців «Київські каштани» та «Терпсихора», започаткував нову тенденцію розвитку даного виду хореографічного мистецтва, створюючи сюжетні масові постановки на основі бального танцю та модерну. Серед новаторських постановок варто згадати: «Лимонадний Джо», «Космос», танцювальні номери – «Дикуни», «Ковбої», «Карате» та ін. З 1983 р. ансамбль очолили О. Верлан та О. Шумаєв, а дехто з учасників продовжують творчу та навчально-виховну діяльність й понині. Наприклад, А. Курлянд, лауреат Міжнародних конкурсів бального танцю, педагог-хореограф вищої категорії, з 1998 р. працює на посаді другого викладача ансамблю бального танцю «Ренесанс»; М. Андрусевич, професійна танцюристка, суддя вищої категорії – кваліфікованого тренера Київської школи бального танцю «Гранд Дует»; а І. та С. Морозови заснували клуб спортивного бального танцю «Фієста» (1995 р.), який у 1997 р. здобув звання «Зразковий».

До речі, на честь відомого українського хореографа Б. Калініченка щорічно відбувається міжнародний фестиваль бального танцю «Київський вальс» [6].

Окремої уваги заслуговує діяльність ансамблю бального танцю «Каскад», заснованого у 1978 р. при студентському клубі ім. Т. Г. Шевченка, а з 1985 р. – Київський театр бального танцю (Будинок вчителя). За роки творчої діяльності колектив багаторазово здобував Гран-Прі Всеукраїнських та міжнародних конкурсів [6]. Художнім керівником ансамблю був О. Касьянов, а головним балетмейстером – О. Касьянова. Саме вони, присвятивши свою діяльність підготовці хореографів на факультеті громадських професій Київського державного інституту культури ім. О. Корнійчука, посприяли відкриттю в 1994 р. першої і єдиної на той час в Європі кафедри бальної хореографії, яка готувала спеціалістів за кваліфікаціями викладач, артист, балетмейстер.

У контексті впливу творчості керівників та учасників українських ансамблів на розвиток бального танцю не можливо не згадати і О. Літвінова, художнього керівника ансамблю «Горизонт» (Будинку культури Залізничників, м. Харків), який працював з 1979–2014 рр. За 35 років О. Літвінов та О. Літвінова, Л. Усик, Л. Плетньов та ін. виховали понад 2 000 танцюристів, здійснили понад 100 постановок для ансамблю та концертних програм. Наукова та педагогічна діяльність О. Літвінова у системі вищої професійної хореографічної освіти пов'язана з Харківською державною академією культури, в якій він працював доцентом та завідував кафедрою бальної хореографії [10].

Яскравими хореографічними постановками відзначився колектив Севастопольського спортивно-танцювального клубу «Вікторія», який заснований у 1978 р. на базі Морського заводу ім. Серго Орджонікідзе (згодом культурний комплекс «Корабел»). Його керівниками були В. Єлізаров та Н. Маршева – лауреати всесоюзних конкурсів, учасники збірної команди з бальних танців Радянського Союзу. Наприкінці 1999 р., за сприянням міського керівництва, В. Єлізаров заснував Севастопольський театр танцю, який з 2009 р. став академічним, а власне, єдиним хореографічним театром, «заснованим на лексичі бального танцю» [2]. Його структуру складають: 1) трупа, у складі якої 50 майстрів танцю – Н. Єлізарова, О. Єлізаров, Н. Іванова, А. Ніколаєнко, Д. Чумакова, С. Гриньов, О. Лопарьов та ін.; 2) спортивний клуб; 3) школа масового навчання. Концертні програми та гастрольні виступи колективу, зробили театр відомим та популярним не лише в Україні, а й в багатьох країнах світу, посприяли розвитку та популяризації бальних танців. Наприклад, постановки: «Весняна подорож», «Вибране», «Історія кохання», «Гран-прі»; вистави «Аргентинське танго» (2000 р.), «Кармен» (2000 р.), «Вальс про вальс», «Exhibition» (2001 р.), «Пігмаліон» (2003 р.), «Кармен» (2004 р.) та ін. [5].

В. Єлізаров, окрім роботи в театрі, працював професором кафедри хореографії Української академії танцю та Міжнародного слов'янського університету, значну увагу приділяв науковій та науково-методичній роботі.

Завдяки діяльності провідних фахівців хореографічного мистецтва, керівників ансамблів бального танцю («Грація» П. Горголь, «Каскад» О. Касьянов та О. Касьянова, «Горизонт» О. Літвінов, «Вікторія» В. Єлізаров та ін.) в системі вищої хореографічної освіти, з метою вдосконалення навчально-методичного забезпечення навчального процесу, розроблено навчально-методичні посібники та комплекси, методичні рекомендації, навчальні та робочі програми, курси лекцій тощо.

Внаслідок проведеного дослідження та аналізу творчої діяльності керівників колективів провідних українських ансамблів бальних танців, заснованих у 1970–1980-ті рр., у контексті впливу їх діяльності на тенденції розвитку бальних танців, можемо зробити наступні висновки: протягом 1970–1980-х рр. керівники та учасники колективів ансамблів неодноразово брали участь у республіканських та всесоюзних конкурсах, займалися розробками та постановками нових бальних танців, що було зумовлено необхідністю впровадження у програми конкурсних змагань радянських танців, проводили велику ознайомчу та виховну роботу серед населення, популяризуючи хореографічне мистецтво; за сприянням художнього керівника ансамблю «Горизонт» О. Літвінова з 1979 р. було змінено вікові обмеження для бажаючих займатися бальними танцями, що стало початком розвитку дитячого бального танцю не лише в УРСР, а й на теренах Радянського Союзу; за роки творчої діяльності художніми керівниками та тренерами було започатковано нові тенденції розвитку бального танцю (сюжетні масові постановки на основі бального танцю та модерну тощо); багато колишніх учасників ансамблів

присвятили своє життя хореографічному мистецтву: за їх сприянням засновано клуби спортивного бального танцю, багато з яких наразі вважаються найкращими в Україні, а їх учні стають переможцями престижних міжнародних конкурсів та чемпіонатів бальних танців; художні керівники ансамблів бальних танців заснованих у 1970–1980-рр. сприяли становленню та розвитку вищої професійної хореографічної освіти в Україні, здійснюючи висококваліфіковану викладацьку та наукову діяльність у вищих мистецьких навчальних закладах та розробляючи науково-методичне забезпечення як для середньої так і вищої професійної хореографічної освіти.

Наукова новизна статті полягає у дослідженні роботи провідних українських ансамблів бальних танців наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. у контексті впливу діяльності керівників колективів на тенденції розвитку бальних танців та реформування системи хореографічної освіти в Україні.

Висновки. Результати проведеного культурологічного дослідження доводять беззаперечний вплив діяльності керівників провідних українських ансамблів бальних танців наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. на тенденції розвитку бальних танців і реформування системи професійної хореографічної освіти в Україні; аналіз наукової та викладацької роботи керівників та учасників ансамблів бальних танців у вищих мистецьких навчальних закладах, дозволив виявити значний вплив їхньої діяльності на розвиток вищої професійної хореографічної освіти в Україні на сучасному етапі.

Список використаних джерел

1. Андросчук Л. Етапи становлення хореографічно-педагогічної освіти в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань, 2017. – Вип. 2. Ч. 2. – С. 7–15.
2. История театра. Севастопольский Академический театр танца [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yelizarovtheatre.com/ru/theatre>. – Назва з екрану. – Дата звернення 03.02.2018.
3. Коротков А. Є., Тараканова А. П. Все про танець : довідник / А. Є. Коротков, А. П. Тараканова. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2005. – 90 с.
4. Куценко О. П. Борис Калініченко, легендарний хореограф, керівник народного ансамблю бального танцю «Каштан» Київ [Електронний ресурс] / О. П. Куценко. – Режим доступу: https://aleksandr-p.io.ua/s2434660/boris_kalinichenko_legendarniy_horeograf_kerivnik_narodnogo_ansamblyu_balnogo_tancyu_kashtan_kiev. – Назва з екрану. – Дата звернення 27.01.2018.
5. Куценко А. П. Вадим Елизаров. Я служу искусству [Электронный ресурс] / А. Куценко. – Режим доступа: http://www.danceinfo.com.ua/info/2017/06/01/velikomu_uchitelju_v_724.html. – Загл. с экрана. – Дата обращения 03.02.2018.
6. Куценко О. П. Київський театр бального танцю [Електронний ресурс] / О. П. Куценко. – Режим доступу: https://aleksandr-p.io.ua/s19713/kievskiy_teatr_balnogo_tancyu. – Назва з екрану. – Дата звернення 20.01.2018.

7. Павленко Н. О. Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка як осередок розвитку культури і мистецтва на Полтавщині / Н. О. Павленко // Екскурсійна діяльність – реалії та перспективи. Музична Полтавщина : зб. мат. 10-ї науково-практичної конференції, присвяченої 175-річчю від дня народження Миколи Віталійовича Лисенка. 21.02.2017. – Полтава, 2017. – С. 13–15.

8. Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка. Психолого-педагогічний факультет. Кафедра хореографії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ped.pnpu.edu.ua/horeografia.php>. – Назва з екрану. – Дата звернення 20.01.2018.

9. Психолого-педагогічний факультет. Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://logos.biz.ua/proj/korolenka/pdf/116.pdf>. – Назва з екрану. – Дата звернення 23.01.2018.

10. Харківська державна академія культури. Кафедра бальної хореографії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ic.ac.kharkov.ua/navchannya/hm/bh/bh.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення 03.02.2018.

References

1. Androshchuk, L. (2017). Stages of development of choreographic and pedagogical education in V. Korolenko Poltava National Pedagogical University. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskooho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyyny* [Collection of scientific papers of Pavlo Tychyyna Uman State Pedagogical University], no. 2, pp. 7–15.

2. *Theatre history. Sevastopol Academic Dance Theatre*, [online] Available at: <<http://www.yelizarovtheatre.com/ru/theatre>> [Accessed 03 February 2018].

3. Korotkov, A., Tarakanova, A. (2005). *All about dancing*. Kirovohrad: Imeks-LTD.

4. Kutsenko, O. *Boris Kalinichenko, legendary choreographer, leader of the national ensemble of ballroom dance «Kashtan» Kyiv*, [online] Available at: <https://aleksandr-p.io.ua/s2434660/boris_kalinichenko_legendarniy_horeograf_kerivnik_narodnogo_nsamblyu_balnogo_tancyu_kashtan_kiev> [Accessed 27 January 2018].

5. Kutsenko, O. *Vadim Elizarov. I serve art* [online] Available at: http://www.danceinfo.com.ua/info/2017/06/01/velikomu_uchitelju_v_724.html [Accessed 03 February 2018].

6. Kutsenko, O. *Kyiv theatre of ballroom dance*, [online] Available at: <https://aleksandr-p.io.ua/s19713/kievskiy_tetr_balnogo_tancyu> [Accessed 20 January 2018].

7. Pavlenko, N. (2017). ‘V. Korolenko Poltava National Pedagogical University as the center of development of culture and art in Poltava’. *Excursion activity – reality and perspectives. Musical Poltava: the collection of materials of the 10th scientific-practical conference dedicated to the 175th anniversary of the birth of Mykola V. Lysenko*, Ukraine, Poltava, 21 February 2017. Poltava, pp. 13–15.

8. V. Korolenko Poltava National Pedagogical University. Psycho-pedagogical faculty. *The Department of choreography*, [online] Available at: <<http://ped.pnpu.edu.ua/horeografia.php>> [Accessed 20 January 2018].

9. *Psycho-pedagogical faculty. V. Korolenko Poltava National Pedagogical University*, [online] Available at: <<http://logos.biz.ua/proj/korolenka/pdf/116.pdf>> [Accessed 21 January 2018].

10. *Kharkiv State Academy of Culture. The Department of ballroom dance* [online] Available at: <<http://www.ic.ac.kharkov.ua/navchannya/hm/bh/bh.html>>. [Accessed 03 February 2018].

© Горбатова Н.О., 2017

УДК 793.38 (4-11)

*Кеба Мирослав Євгенович,
старший викладач
кафедри бальної хореографії,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
м. Київ, Україна,
keba.riev@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ І КОНКУРСНИХ БАЛЬНИХ ТАНЦІВ АНГЛІЙСЬКОГО СТИЛЮ (20–30 pp. XX ст.)

Мета статті – аналіз особливостей формування та розвитку соціальних і конкурсних бальних танців англійського стилю в 1920–1930-ті pp., а також діяльності провідних танцюристів та екзаменаторів, членів Імперського товариства вчителів танцю (Imperial Society of Teachers of Dancing) й Офіційної Ради бальних танців (Official Board of Ballroom Dance), у контексті формування техніки виконання та стандартизації європейської програми бальних танців; охарактеризувати становлення конкурсного бального танцю, особливості проведення чемпіонатів, фестивалів та змагань. **Методи дослідження** становить сукупність базових принципів дослідження – об’єктивності, історизму, багатофакторності, системності, комплексності, розвитку та плюралізму; для досягнення мети застосовані методи наукового пізнання, а саме: проблемно-хронологічний, конкретно-історичний, статистичний, описовий, логіко-аналітичний. **Наукова новизна** статті полягає у всебічному дослідженні етапу формування соціальних та конкурсних бальних танців англійського стилю в 20–30-ті pp. XX ст., здійсненого з використанням навчально-методичної літератури ISTD, WDC, раритетних журналів «The Dancing Times» та «The Monthly Letter Service», а також мемуарної літератури. **Висновки.** Внаслідок багатоаспектного дослідження особливостей формування соціальних та конкурсних бальних танців англійського стилю в 20–30-ті pp. XX ст., аналізу головних засад стандартизації рухів, кроків й темпу музичного